

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

КАТЕДРА „СЧЕТОВОДСТВО И АНАЛИЗ“

РЕЗЮМЕТА

НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ

на гл. ас. д-р Радка Методиева Андасарова-Георгиева

за участие в конкурс за академична длъжност „доцент“ в професионално направление

3.8. Икономика, научна специалност Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство във финансовия и публичния сектор), обявен от Университета за национално и световно стопанство, обнародван в ДВ, брой 65 от 08 август 2025 г.

София, 2025 г.

1. Монография – хабилитационен труд

✚ Андасарова, Р. *Финансовата отчетност в публичния сектор в условия на преход към европейска счетоводна хармонизация*. София: Академично издателство-УНСС, 2024, 134 стр. ISBN 978-619-232-874-0.

Резюме

Концепцията за устойчиво развитие на публичния сектор поставя сериозни предизвикателства пред националните правителства относно интегрирането на икономическите, социалните и екологичните практики в управлението на предприятията от този сектор. Във връзка с това, все по-голяма актуалност придобиват въпросите, свързани с нарастващото значение на качеството на счетоводната информация в отговор на високите изисквания на обществото за отчетност и прозрачност, за ефективно и ефикасно използване на публичните ресурси с минимално въздействие върху околната среда, за по-добро управление на финансовите рискове. Изследването на качеството на счетоводната информация във финансовите отчети на предприятията от публичния сектор изисква същността ѝ да се анализира през призмата на общоприетите качествени характеристики за публична счетоводна информация, съдържащи се в Концептуалната рамка към Международните счетоводни стандарти за публичния сектор (МССПС). Отклоняването от качествените изисквания поставя сериозни ограничения пред полезността на счетоводната информация – основа за поемане на управленска отговорност при вземането на икономически решения.

Целта на монографичния труд е чрез анализиране на нормативната регулация на счетоводството в публичния сектор и съществуващите практики на страните членки за прилагане на счетоводни стандарти да се очертаят проекциите за европейска счетоводна хармонизация в публичния сектор. Основни предизвикателства за глобалния преход към счетоводна хармонизация в публичния сектор са различията между националните счетоводни законодателства и съществуващите разнообразни практики за прилагане на счетоводни стандарти, базирани на МССПС в отделните юрисдикции. Ключов инструмент в прехода към счетоводна хармонизация при запазване на националния суверенитет на страните-членки на ЕС, е разработването и прилагането на обща рамка за финансово отчитане на национално ниво базирана на философията на Концептуалната рамка в публичния сектор и изискванията на МССПС.

В структурно отношение монографичният труд се състои от увод, три глави, заключение и списък на използваната литература. В първа глава са систематизирани

икономическите и социалните предизвикателства пред публичния сектор, анализирани в условията на съвременната динамична среда и глобализацията. Обоснована е необходимостта от високи изисквания към финансовата отчетност в публичния сектор и прозрачност на информацията във финансовите отчети. Изведена е връзката между бюджетния процес и финансовата отчетност на предприятията от публичния сектор с ясното обосноваване на мястото и съдържанието на финансовите отчети с общо предназначение и специфичните финансови отчети. Представен е теоретичен анализ на спецификата на дейността на предприятията от публичния сектор за целите на финансовата отчетност през призмата на Методиката на Международния валутен фонд, философията на Концептуалната рамка за финансово отчитане с общо предназначение на организациите от публичния сектор и изискванията на МССПС.

Втора глава на монографията съдържа анализ на научните публикации посветени на същностната характеристика на отчетността и изследването на широк набор от теории, концепции и подходи, сред които теоретичният фундамент на счетоводството в икономическата наука, непреходната актуалност на системния подход, концепцията за новия публичен мениджмънт, както и изследванията посветени на стандартизацията на счетоводството в публичния сектор. В теоретичен аспект е изяснена разликата между понятията „*финансово отчитане*“, „*финансова отчетност*“ и „*финансови доклади*“, като са изведени причините за различните тълкования на тези понятия. Ключов момент в тази част на монографичното изследване е изучаването на Концептуалната рамка към МССПС, явяваща се фундамент за приемане на обща европейска счетоводна рамка в публичния сектор. Идентифицирани са основните различия с Концептуалната рамка към Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО) – приложима за бизнес организациите.

Последващ етап във втора глава е изследване на еволюцията на *позитивната и институционалната теория* в процеса на счетоводна хармонизация в публичния сектор. Достигнатото равнище в развитието на *институционалната теория* теоретично обосновава практиката на националните правителства за прилагане на определени правила, норми и конкретни модели за финансово отчитане като най-добрата алтернатива в стремежа си да получат *легитимност в институционната среда*. Счетоводната практика за неприлагане на счетоводни стандарти базирани на начислена основа в публичния сектор на някои страни – членки на ЕС теоретично е обоснована и през призмата на *предположението за личен интерес*. Доказва се хипотезата, че изборът на приложим модел за финансово отчитане в публичния сектор е под въздействието на

различни фактори на институционално, организационно и индивидуално ниво. Формулирани са основни изводи и заключения, касаещи съвременните предизвикателства пред финансовата отчетност в публичния сектор.

Трета глава съдържа анализ на ефектите от реформата в публичния сектор в контекста на подобряване качеството на финансовото отчитане и бюджетирането в страните-членки на ЕС. Акцент се поставя върху влиянието на европейските регулаторни изисквания за прилагане на единни бюджетни рамки за статистическо отчитане на фискалните данни и връзката им с рамката за финансово отчитане в публичния сектор. Извършено е емпирично изследване на европейските практики при избора на приложима рамка за финансово отчитане в публичния сектор. Анализът на приложимите рамки за финансово отчитане в изследваните четири страни (България, Румъния, Полша и Германия) ясно отразява политиката на правителствата за налагане на строги държавни регулации в отчетността на предприятията от публичния сектор, в който сектор с приоритетно значение е приемането на счетоводни и бюджетни закони пред прилагането на принципно базирани счетоводни стандарти. Поради липсата на европейска нормативна регламентация на счетоводството в публичния сектор, финансовото отчитане базирано на модифицирана касова, респ. модифицирана начислена основа е приложим счетоводен модел в повечето европейски страни, в т.ч. и в България. Създават се редица ограничения, които възпрепятстват пълното прилагане на принципа за текущото начисляване и затрудняват прехода на страните – членки на ЕС към прилагане на глобални счетоводни стандарти. Аргументирана е необходимостта от прилагане на такава рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която да интегрира разнообразната практика на националните правителства при избора на счетоводен модел, който пряко влияе върху очакваното ниво на европейска хармонизация.

- - - -

2. Студии

2.1. Студии, публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus или Web of Science)

- **Андасарова, Р. Предизвикателства и проекции в управлението на банковия кредитен риск при въвеждане на Базел III и предстоящото прилагане на МСФО 9. Икономически изследвания, 2016, бр.3, с.137-157. ISSN 0205-3292.**

Резюме

Рисковете в търговските банки са обект на постоянно наблюдение, следене, оценяване и докладване пред централните банки. Необходимостта от капитал трябва да бъде постоянно прецизирана и оценявана, като уместно дефинираните правила в областта на капиталовата адекватност са основа за правилното функциониране на банковата система. Недостатъчното покритие на рисковете, свързани с балансовите и задбалансовите активи и пасиви, е бил, е и ще бъде фактор, който дестабилизира банковия сектор. Надзорните изисквания за оценка на банковите рискове са пряко свързани с изискванията на Международните счетоводни стандарти (МСС) и Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Съвета по международните счетоводни стандарти (International Accounting Standards Board-IASB). В подкрепа на продължаващата тенденцията към взаимното допълване на счетоводните стандарти с надзорните банкови регулации е поетата инициативата на Базелския комитет по банков надзор (Базел III), силно подкрепяна от Съвета по международни счетоводни стандарти, за преминаване към подхода на очакваната кредитна загуба (The Expected Credit Loss Model). Свързаните с финансови инструменти МСС са най-динамично дискутираните и изменяните, поради същественото социално и икономическо влияние на използваната методика при отразяване на финансовото състояние и финансовите резултати от дейността на банките. *Изследването е посветено на подготовката на българската банкова система за въвеждане на глобалната финансова програма за реформи – Базел III и прилагане на МСФО 9 Финансови инструменти.* Резултатите от проведеното анкетно проучване сред банките в България показват, че преминаването към предложения нов модел на обезценка – подходът на „очакваната загуба“, ще доведе до сравнително по – точно отразяване на размера на обезценките, в сравнение с подхода “претърпяна загуба”, заложен в действащия до края на 2017 г. МСС 39 *Финансови инструменти: признаване и оценяване.* Има се предвид факта, че притежателите на финансови активи вече ще имат ангажимент не само към редовния мониторинг на историческата информация (съответно адаптирана за да отрази ефекта на текущата ситуация), но също така и към всяка друга потвърдена информация, която дава обективна основа за очаквано влошаване на качеството на кредитния портфейл.

— — — —

 Feschiyan, D., Andasarova, R. Improving Reporting of Infrastructure Assets by Using Standardised Models. Economic Alternatives, 2022, Vol 28 (4), pp. 559 – 586. ISSN (online) 2367-9409, (print) 1312-7462.

Резюме

Актуалността и значимостта на изследваната проблематика се определя от факта, че в счетоводните стандарти за публичния сектор (международни и национални) липсват подробни насоки за счетоводното третиране на инфраструктурните обекти. В стандартите те се третират аналогично на останалите дълготрайни материални активи, въпреки техния сложен характер и проблеми, които възникват при първоначалното им признаване, последващото оценяване и обезценка. Доказателство за неуместността от прилагане на МССПС 17 *Имоти, машини и съоръжения* към публичната инфраструктура е съществуващата тенденция към честото променяне на стандарта в отговор на съществуващите проблеми и ограничения свързани с отчетността на публичните активи. На национално ниво липсва цялостна концепция за оценяване на инфраструктурните активи, което рефлектира върху съществуването на разнообразна практика в публичния сектор. Несистемността в представянето на нормативните изисквания в страната създава предпоставка за непоследователност при счетоводното отчитане на значима категория нетекущи активи – публичната инфраструктура. Създава се риск от разнообразно отчитане на едни и същи обекти в различни бюджетни организации и несъпоставимост на представената информация във финансовите отчети, от една страна, и от друга – влошаване надеждността на информацията и отклоняване от базовите счетоводни правила, принципи и добри световни практики. Основната цел на студията е създаването и апробирането на цялостен подход за счетоводно отчитане на инфраструктурните активи, като специфична категория ресурси в материална форма. Предмет на изследването са теоретичните и приложните проблеми при признаването и оценяването на публичната инфраструктура, която е с приоритетно значение за счетоводната система на публичния сектор. За аргументиране и доказване на основната теза, че съществуват резерви за подобряване на счетоводната методология в публичния сектор, се представят обобщени и систематизирани резултати от специализирано анкетно проучване сред първостепенните разпоредители с бюджетни кредити в България. Резултатите от изследването потвърждават необходимостта от усъвършенстване на счетоводното отчитане на инфраструктурните активи чрез прилагане на стандартизирани модели, базирани на разпоредбите на МССПС и философията на Концептуалната рамка за финансово отчитане в публичния сектор.

— — — —

2.2. Студии, публикувани в научни списания, индексирани в други международни бази данни с научна информация.

- ✚ Фесчиан, Д., Филипова-Сланчева, А., Андасарова, Р., Даскалов, Я. Стандартизирани модели за счетоводно отразяване на финансовите активи в банките. Списание ИДЕС, 2017, бр.3, стр.1-30. ISSN 1314-8990

Резюме

Проектирането на съвременни подходи за идентифициране на финансовите активи, тяхното класифициране и отчитане на риска срещу бъдещи загуби за целите на надзора, предполага пълна взаимосвързаност с приложимия счетоводен модел. Това поставя в центъра на вниманието ролята на банковите надзорни органи в процеса на прилагане на изискванията на МСФО 9 *Финансови инструменти*. Потенциалните, бъдещи ефекти от прилагане на МСФО 9 *Финансови инструменти* до голяма степен се определят от правилното и последователно прилагане на стандарта в отделните юрисдикции в рамките на ЕС. Целта на научната разработка е да се представят модели за счетоводно отчитане на финансовите активи в банките, адекватни на философията на МСФО 9 *Финансови инструменти*. Обект на изследване е приложимата концептуална рамка за идентифициране и класифициране на финансовите активи за целите на първоначалното признаване, последващото оценяване, обезценяването и оповестяването им във финансовите отчети на банките. Отделено е специално внимание на разработването на система от счетоводни сметки за целите на проектираните в изследването модели за счетоводно отразяване на финансовите активи и за признаване на обезценки за кредитни загуби в банковия сектор.

— — — —

- ✚ Feschiyan, D., Andasarova, R. Accounting Analysis of the Loan Portfolio of Banks and Feasibility of the Model for Credit Losses. *Economic Alternatives*, 2017, Issue 4, pp. 532-554. ISSN (online) 2367-9409

Резюме

Представени са теоретико-методологическите аспекти на счетоводното третиране на банковите кредитни експозиции, като носители на риск, и на тази база са формулирани съществуващите проблеми, свързани със счетоводното им отчитане, оценяване и анализиране. Систематизирани и научно обосновани са моделите за измерване и оценяване на кредитния риск в банките както на ниво индивидуален кредит, така и на ниво клиентска група, на ниво обезпечение и на ниво кредитен портфейл – експертни

системи, статистически и иконометрични модели, рейтингови системи. Изследвани са моделите базирани на регулаторните изисквания на БНБ и Европейската директива за капиталова адекватност, като е направена съпоставителна характеристика между стандартизирания и вътрешно-рейтинговия подход за оценка на кредитния риск. Направен е критичен анализ на разпоредби за признаване на обезценки за кредитни загуби по смисъла на МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване. Открити са очакванията и ефектите от въвеждането на тристепенен модел за формиране на очаквани кредитни загуби.

- - - -

2.3. Студии, публикувани в редактирани колективни томове

✚ Филипова-Сланчева, А., Камбунова, Л., Андасарова, Р. Приложима счетоводна база от предприятията в България – проекции и предизвикателства. Икономиката на България и Европейския съюз: наука и бизнес: счетоводна политика и практика, счетоводни стандарти, финансов одит, контролни системи и вътрешен контрол, София: Издателски комплекс-УНСС, 2017, стр.327-357. ISBN 978-954-644-974-0.

Резюме

Транспонирането на новите европейски счетоводни изисквания в националното законодателство бе реализирано чрез приемането на нов Закон за счетоводството, който влезе в сила от 1 януари 2016 г. Законът регламентира прилагането на двете счетоводни бази за изготвяне на годишните финансови отчети на стопанските предприятия – Международните счетоводни стандарти (МСС), респ. Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО) и Националните счетоводни стандарти (НСС). Въпросите, свързани с избора на приложима счетоводна база са със обществена значимост и непреходна актуалност. В национален план прилагането на СС 42 *Прилагане за първи път на Националните счетоводни стандарти* поставя нови предизвикателства пред счетоводната система на предприятията в България в условията на динамично променяща се икономическа среда. В настоящото изследване е извършен теоретичен преглед на счетоводната стандартизация в специализираната научна литература и е анализирано влиянието на нормативната рамка върху организацията на счетоводството в страната. Разгледани са теоретико-методологичните аспекти на приемането и прилагането за първи път на Международните стандарти за финансово отчитане като приложима счетоводна база. Чрез анкетно проучване проведено сред бизнес

организациите в България са изведени основните очаквания и ефектите от въведения еднократен преходен режим към НСС.

— — — —

3. Статии и доклади

3.1. Статии и доклади, публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus или Web of Science)

- ✚ Andasarova, R. Capital Adequacy of Commercial Banks in Bulgaria: Impact Strategies. *Management - Journal of Contemporary Management Issues*, University of Split, Croatia, 2018, Vol. 23 (2), 2018, pp. 175-187. ISSN 1331-0194 (print), 1846-3363 (online).

Резюме

Обект на настоящото изследване са търговските банки, функциониращи на територията на Република България. Основната цел на статията е да се идентифицират и анализират *стратегии*, които банките прилагат за постигане на по-високи нива на капиталова адекватност. За постигане на тази цел е проведено емпирично изследване посветено на структурните компоненти на капитала и динамиката на капиталовата адекватност на банковата система на България за периода 2007–2015 г. Резултатите от изследването позволяват да се оцени ефектът от прилагането на новата капиталова рамка върху върху устойчивостта и стабилността на банковата система, както и да се открият факторите, определящи нивата на капиталова адекватност на българската банкова система. Формулирани са изводи, касаещи ролята на вътрешните политики и приложимите счетоводни практики за оптимизиране на капиталовите позиции на банките и за засилване на устойчивостта на банковата система като цяло.

— — — —

- ✚ Feschiyan, D., Andasarova, R. Financial Reporting in The Public Sector in the Republic of Bulgaria under The Conditions of European Harmonization and Global Legitimacy of IPSAS. *Economics, Management & Business 2023: Contemporary Issues, Insights and New Challenges*, University of Prešov, Faculty of Management and Business, Prešov, Slovakia, 2023, pp.719-725. ISBN 978-80-555-3215-8 (pdf).

Резюме

Достигнатото равнище в развитието на счетоводната теория, както и натрупания опит на държавите-членки на ЕС, илюстрират нарастващите предимства на счетоводните системи в публичния сектор, базирани на принципа на текущото начисляване, пред отчетността на касова основа. Възприемането и прилагането на счетоводни стандарти, базирани на начислена основа и в съответствие с изискванията на МССПС поставя важни въпроси пред счетоводната хармонизация в рамките на Съюза. Има се предвид съществуващите разнообразни практики в публичния сектор при избора на счетоводен модел. Предизвикателство пред европейската хармонизация на счетоводните системи в публичния сектор представляват и различията между националните счетоводни системи базирани на модифицирана касова основа и възприетите методологически принципи на Европейската система от национални и регионални сметки 2010 (ЕСС 2010). В подкрепа на реформата за подобряване отчетността и прозрачността на страните-членки на ЕС чрез прилагане на стандартизирани модели в публичния сектор са посветени редица научни изследвания. Целта на тази статия е да дообогати и доразвие в теоретичен аспект европейския дебат по ключовите въпроси в публичния сектор, анализирайки съвременните тенденции и предизвикателства пред финансовата отчетност в Р. България - като страна членка на ЕС, в условия на счетоводна хармонизация и нарастваща легитимност на МССПС в глобален аспект.

- - - -

3.2. Статии и доклади от конференции, публикувани в научни списания или редактирани колективни томове, индексирани в други международни бази данни с научна информация

- **Feschiyan, D., Andasarova, R. Study of The Sinergy Effect of Using Accounting Information in The Process Of Lending and Risk Management in Banks. Yearbook of UNWE, Sofia, 2017, pp.5-23. ISSN (online) 2534-8949.**

Резюме

Статията е продължение на изследванията на проф. д-р Даниела Фесчиан посветени на взаимовръзката и взаимозависимостта между счетоводната информация, счетоводния анализ и управлението на кредитния риск в банките. Анализът на качеството на кредитния портфейл, както и извеждането на основните тенденции в управлението на кредитния риск, представляват процеси, които трябва да бъдат модернизирани, предвид динамиката на икономическите явления в банковия сектор. *Изследвана е еволюцията на дефинициите за „банков кредит“ в икономическата литература.* За целта е извършен аналитичен преглед на избрани теоретични разработки, детерминиращи кредита като

икономическа категория (Feschiyan (2000), Stoyanov (2008), Wagner (1867), Rosher (1878), Recktenwald (1987), Stiglitz and Weiss (1988), Nebenius (2011)). Представен е усъвършенстван вариант на апробиран от Даниела Фесчиян през 2000 г. модел за счетоводен анализ на кредитната дейност и за оценка на кредитния риск адекватен на философията на Международните стандарти за финансово отчитане. *Систематизирани са дефинициите за кредитен риск на чуждестранни* (H. Greuning and Bratanovic (2009)) и български изследователи (Даниела Фесчиян (2000; 2005), Емилия Миланова (2011)), професионални счетоводни организации (Price Waterhouse (1996)), Базелския комитет по банков надзор (1997) и Съвета по международни счетоводни стандарти (МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване). Аргументира се тезата, че кредитният риск е свързан с неустойчивостта на входящите парични потоци в резултат на претърпени кредитни загуби и недостатъчност на обезпеченията. Посочената характеристика илюстрира финансово-счетоводните аспекти на кредитния риск, като се поставя акцент върху качеството на счетоводната информация за вярно и честно представяне на финансовото състояние и финансовите резултати от дейността на предприятията, паричните потоци и собствения капитал.

- - - -

 Andasarova, R. Accounting Discretion, Capital Regulation And Risk Taking. Accounting, Economics, Management: Research Notes / International Collection of Scientific Papers. Lutsk: AED of Lutsk NTU, 2017, Issue 1 (13) Part 1, pp.6-13. ISSN 2313-8211.

Резюме

Анализът на капитала на банките е обект на систематични научни и практически изследвания, предвид неговата значимост за устойчивото развитие на отделните банки, банковата система и икономиката като цяло. *Капиталът от първи ред* изпълнява ролята на основен буфер срещу финансови шокове, определя способността на банките да поемат рискове и представлява ключов индикатор за доверието на инвеститори, кредитори и регулатори. Акцент се поставя върху адекватността и качеството на собствения капитал да абсорбира динамиката в рисковия профил на банката. Намаляването на капиталовата адекватност под минимално изискуемото равнище поражда съмнения за качеството на кредитния портфейл и произтичащите евентуални загуби от обезценка. В статията се прави изследователско интерпретиране на теоретико-методологически въпроси и особености при счетоводното отчитане и надзора на собствения капитал на търговските банки. Разгледани са теориите и концепциите за капитала – в качествата му на обект на

счетоводството; структурата на собствения капитал през призмата на Международните счетоводни стандарти (МСС 1 Представяне на финансови отчети) и Регламента за капиталовите изисквания (Регламент (ЕС) № 575/2013); подходите за определянето на неговата стойност и особеностите при счетоводното отчитане на неговите компоненти.

— — — —

- ✚ **Feschiyan, D., Filipova-Slancheva, A., Andasarova, R. The Effect of Credit Risk Taking and Bank Liquidity Creation under Capital Regulation. 4th International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM 2017, Albena, Bulgaria: conference proceedings. B. 1, Modern science. Vol. 3, Finance. Economics & tourism, Sofia: STEF92 Technology, 2017, pp.579-586. ISBN 978-619-7408-15-7, ISSN 2367-5659.**

Резюме

*Устойчивостта на банковата система предполага както наличие на строги капиталови стандарти, така и изграждане и поддържане на солидна ликвидна база. В подкрепа на казаното, е въведено изискване за ликвидно покритие, като едно от най-значимите нововъведения съгласно Регламента за капиталовите изисквания (Регламент (ЕС) №575/2013), в сравнение с предходните нормативни изисквания за капитала (Базел 1 и Базел 2). В доклада се изследва влиянието на по-високите капиталови изисквания върху нивото на *банкова ликвидност* и прилаганите кредитни стратегии от банките в България. От общото изследване на капиталовата адекватност и свързаните с нея рискове в условията на Третото Базелско споразумение се преминава към конкретно изследване на счетоводството като източник на информация за тяхното управление. С направените изводи, обобщения и проекции се внасят нови моменти в съществуващите модели за *счетоводно отчитане, оценяване, анализиране и управление на капиталовата адекватност на банките и свързаните с нея кредитен и ликвиден риск.**

— — — —

- ✚ **Фесчиан, Д., Андасарова, Р. Модели за банкова регулация на риска – динамика в моделирането и перспективи. Научни трудове на УНСС, 2020, Том 1, стр.77-88. ISSN (online) 2534-8957.**

Резюме

Приложимият *стандартизиран подход* (Standardized Approach – SA) за оценка на кредитния риск се базира на присъдени външни кредитни рейтинги. На практика обаче

отношенията между агенциите за кредитна оценка, банките и регулаторните органи създават редица проблеми в следните области:

- *Механичното доверие на банките към кредитните рейтинги.* За пълното обхващане на всички фактори, оказващи влияние върху качеството на кредитния портфейл на банките е необходимо прилагане на *усъвършенстван стандартизиран подход*, базиран на съпоставимост (противопоставяне) на присъдените кредитни рейтинги от външна агенция за рейтинг и индивидуалната преценка (оценка) от страна на банковия мениджмънт за целите на рисковото претегляне на експозициите. Разумно е от банките да се изисква да допълнят работата на агенциите за кредитен рейтинг със свои собствени проучвания и комплексни проверки за целите на банковия надзор на риска.
- *Липсата на достатъчно на брой клиенти с присъдени рейтинги в портфейла на банката.* Банковите модели прилагани за експозициите без кредитен рейтинг не винаги са точни и поради тяхната сложност, трудно би могло да се докаже прецизността им пред надзорните органи. Прилагането на нов подход за стандартизирано моделиране на риска, базиран на фиксирани рискови тегла по конкретни групи експозиции, ще подобри надеждността и прозрачността на рисково-базирания подход за оценка на кредитния риск.

- - - -

 Feschiyan, D., Andasarova, R. The New Approach for Risk Regulation in Banks. Chinese Business Review, 2019, Vol. 18 (1), pp. 30-36. ISSN 1537-1506.

Резюме

Концепциите, които стоят в основата на пълното и последователно приемане и прилагане на Базелските стандарти са от решаващо значение за подобряване на устойчивостта и ефективността на банковата система в глобален аспект, за доверието в пруденциалния надзор и за прозрачността на банковите активи. В настоящото изследване се надграждат и доразвиват основните резултати и изводи от проведено научно изследване посветено на същностните особености на стандартизирания подход (SA) за оценка на кредитния риск в контекста на повишаването на стабилността и рисковата чувствителност на капиталовата база (*Фесчиян, Д., Андасарова, Р. Модели за банкова регулация на риска – динамика в моделирането и перспективи. Научни трудове на УНСС, 2020, Том 1, стр.77-88*). Чрез проведено емпирично изследване се анализира подготовката на българската банкова система в прехода към прилагане на

усъвършенстван стандартизиран подход за оценка на кредитния риск. Представен е задълбочен теоретико-методологичен и историко-логически анализ на еволюцията на глобалните регулаторни рамки – Базел I, Базел II и Базел III. Резултатите от емпиричното изследване потвърждават обективната необходимост от възприемане на нов подход за рисковото претегляне на активите, насочен към устойчиво управление на кредитния риск в банките.

— — — —

✚ **Андасарова, Р. Стандартизиран модел за признаване на обезценка на финансови активи в търговските банки. Катедра "Счетоводство и анализ" 1920-2017: Сборник научни статии. София: ИК-УНСС, 2017, стр.554-563. ISBN - 978-619-232-021-8**

Резюме

Постановките на МСФО 9 *Финансови инструменти*, в частта, отнасяща се до признаването на *очаквани кредитни загуби*, са в пълно съответствие с изискванията на Закона за счетоводството за „*вярно и честно представяне*“ на финансовото състояние, резултатите от дейността, паричните потоци и собствения капитал на предприятието. Във връзка с това, „*предпазливостта*“ е ключов счетоводен принцип, предполагащ оценяване и отчитане на предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби при счетоводното третиране на стопанските операции с цел получаване на действителен финансов резултат. Ненавременното и несистематично признаване на обезценка за кредитни загуби (*моделът на претърпяната загуба*), води до подценяване на финансовите разходи, от една страна, и от друга - до надценяване на приходите от лихви, изчислени на база брутна балансова стойност на финансовия актив за целия срок на договора. В противовес на посоченото, признаването на *очаквани кредитни загуби* по същество елиминира възможността за надценяване, респ. подценяване на разходи и приходи, подобрява качеството на кредитния портфейл и допринася за достоверно представяне на финансовия резултат от дейността.

— — — —

✚ **Фесчиян, Д., Андасарова, Р. Сравнителен анализ на взаимовръзката между подхода на очакваните кредитни загуби и правилата за капиталово регулиране на банките. Счетоводство, одит и финанси в променящия се свят: Сборник с доклади от научно-практическа конференция по повод 95 години от създаването на катедра "Счетоводна отчетност" при Икономически университет – Варна, Варна: Наука и икономика ИУ, 2019 г., стр.229-238. ISBN 978-954-21-1001-9.**

Резюме

Основната цел на доклада е да се изследва синергичният ефект от прилагане на правилата за капиталово регулиране при определяне на очакваните кредитни загуби за целите на финансовата отчетност. Въпросите, свързани с признаването на очаквани кредитни загуби са актуални и с приоритетно значение за организацията и методологията на счетоводството в банките. Акцентираща се върху основните теоретико-приложни проблеми и трудности при признаването на очаквани кредитни загуби в банките, прилагащи *стандартизиран подход за оценка на кредитния риск (Standardized Approach-SA)*. Отделено е специално внимание на основните икономически показатели за изчисляване на размера на очакваната загуба – PD (probability of default - вероятност от неизпълнение) и LGD (loss given default – загуба при неизпълнение) и влиянието им върху стабилността на регулаторния капитал на банките.

- - - -

✚ **Фесчиян, Д., Андасарова, Р. *Качество на активите и регулаторен капитал - новото предизвикателство пред банковия мениджмънт. Приносите на счетоводството в икономическата наука: Сборник с доклади от Юбилейна Международна научна конференция по повод 100-годишнината на катедра "Счетоводство и анализ", София: Издателски комплекс - УНСС, 2020, 65-75. ISBN: 978-619-232-278-6.***

Резюме

В настоящия доклад се представят основните резултати и изводи от теоретико – методологично изследване, проведено от Европейския банков орган (ЕБО) сред кредитните институции на територията на ЕС, посветено на очакваните промени в регулаторния капитал вследствие въвеждането на МСФО 9 *Финансови инструменти*. Документът съдържа качествени и количествени оценки на въздействието на стандарта, което може да се обясни с желанието на ЕБО да насърчи работата на банките за последователно и качествено прилагане на стандарта. Резултатите от изследването потвърждават очакванията на банките за увеличаване размера на счетоводните обезценки, което увеличение рефлектира върху намаляване нивата на базовия собствен капитал. Този ефект от първоначалното прилагане на МСФО 9 върху капиталовите позиции е по-силно изразен за банките, прилагащи стандартизиран подход за оценка на кредитния риск, в сравнение с кредитните институции ориентирани към вътрешно-рейтингови модели. Счита се, че е необходимо надеждно и навременно оценяване на

евентуалното отрицателно въздействие върху нивата на регулаторния капитал следствие от въвеждането на новия стандартизиран модел за обезценка. Тези въпроси придобиват още по-голямо значение в България като отворена европейска икономика, с цел създаване на благоприятни условия за стабилна финансова и банкова система.

— — — —

 Фесчиян, Д., Андасарова, Р. Необходимостта от законова регламентация на подхода за прилагане на МСС като задължителна счетоводна база за финансовите отчети на банките в България. Списание ИДЕС, 2019, бр.1, стр.1-11. ISSN 1314-8990.

Резюме

Прилагането на Международните счетоводни стандарти (МСС) от банките в България, като задължителна счетоводна база за изготвяне и представяне на годишните и консолидираните финансови отчети, е правилният път към създаване на надеждна и прозрачна счетоводна информация за целите на финансовата и надзорната отчетност. В статията се представя кратък ретроспективен анализ на влиянието на нормативната рамка върху организацията на счетоводството в банките. Систематизирани са основните проблеми пред счетоводството на банките, произтичащи от приетите законодателни реформи в последната версия на Закона за счетоводството, в сила от началото на 2019 г. Обоснована е необходимостта от законова регламентация на подхода за задължително прилагане на МСС от банките в България.

— — — —

 Фесчиян, Д., Андасарова, Р. Модел за счетоводно отчитане на обезценката на активи, негенериращи парични потоци в предприятията от публичния сектор. Икономиката на България и Европейския съюз в дигиталния свят: четиринадесета международна научна конференция на младите учени, София: Издателски комплекс-УНСС, 2019, с.198-204. ISBN 978-619-232-208-3.

Резюме

Активите, негенериращи парични потоци са специфичен обект на счетоводно отчитане в предприятията от публичния сектор. В приложимите счетоводни стандарти за публичния сектор у нас липсват ясни правила и процедури за счетоводното третиране на обезценката на активи, негенериращи парични потоци, което предполага използване

на разнообразни подходи за тяхното признаване и отчитане. В статията е представен сравнителен анализ на модела за признаване на обезценка на активи, негенериращи парични потоци (МССПС 21 Обезценка на активи, негенериращи парични потоци) спрямо модела за обезценка на активи, генериращи парични потоци (МССПС 26 Обезценка на активи, генериращи парични потоци), от една страна, и от друга - в сравнение с изискванията на националната регулация на счетоводството в публичния сектор. Създаването на информация за размера на обезценките на активите, негенериращи парични потоци е необходимо условие за повишаване прозрачността на финансовите отчети и полезността на счетоводната информация за целите на отчетността и надзора над бюджетните предприятия.

— — — —

 Feschiyan, D. Andasarova, R. The need of adaptation of Financial Statements in Public Sector in Bulgaria to IPSAS. The 5th International Conference on Opportunities and Challenges in Management, Economics and Accounting, Vilnius: Diamond Scientific Publishing, 2019, pp. 6-17. ISBN 978-609-485-021-9.

Резюме

В настоящата статия се представят основните резултати и изводи от теоретико – методологично и емпирично изследване за необходимостта от усъвършенстване на структурата и съдържанието на финансовите отчети в публичния сектор чрез адаптирането им към изискванията на МССПС. В изследването се представя сравнителен анализ на съдържанието на финансовите отчети на предприятията от публичния сектор в Република България с тези на ЕС. Представят се идеи и становища относно предимствата на възприемането на стандартизиран подход при изготвянето на финансовите отчети. Стига се до заключението, че приемането на принципите и постановките на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор ще създаде предпоставки за цялостно повишаване на качеството на финансовите отчети в публичния сектор, с което ще се постигнат своевременни и надеждни финансови и фискални данни, възможност за съпоставимост на финансовите отчети, както и по-голямата прозрачност и отговорност на публичния сектор. Това ще донесе значими ползи за управлението на публичния сектор, ще подобри ефективността и ефикасността на публичната администрация и ще улесни контрола върху резултатите на бюджетните предприятия.

— — — —

- ✚ **Фесчиян, Д., Андасарова, Р. Счетоводната система и бюджетните показатели за ангажименти за разходи в предприятията от публичния сектор. Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол, София: Издателски комплекс-УНСС, 2020, Том 2 с.31-40. ISBN 978-619-232-457-5.**

Резюме

Научното изследване акцентира върху ролята на счетоводството в системата на управление и контрол на разходите в предприятията от публичния сектор в условията на задълбочаваща се социално-икономическа криза. Изследва се теоретичната и приложната същност на счетоводните модели за задбалансово признаване на ангажиментите за разходи в бюджетните предприятия в България. Стига се до извода, че създаването на адекватна и навременна счетоводна информация за *поетите ангажименти за разходи* – от една страна, и за *възникналите нови задължения за разходи* – от друга, ще допринесе значителни ползи за управлението и контрола в публичния сектор в България, с оглед на съществуващите ограничения и проблеми във финансов аспект.

— — — —

- ✚ **Фесчиян, Д., Савова, К., Андасарова, Р. Концептуалната рамка за финансово отчитане в публичния сектор – предизвикателство пред финансовата отчетност в публичния сектор на България. Списание ИДЕС, 2021, бр. 4, 1–20. ISSN 1314-8990.**

Резюме

Дейността на публичния сектор е важен фактор за облика на държавата в национален и международен аспект. Счетоводството е основен източник на качествена информация за финансово-имущественото състояние на бюджетните организации в динамика и статика. За целта основополагащ е изборът на приложима счетоводна база със съответстващи концептуални основи и счетоводни стандарти. Един от резултатите от работата на Консултативната група по финансово счетоводство в публичния сектор към УМС на ИДЕС (кандидатът е член на работната група) е представянето на базовите постановки на Концептуалната рамка за финансово отчитане с общо предназначение от организациите от публичния сектор (Концептуалната рамка), приета от Съвета по международни счетоводни стандарти за публичния сектор, като възможност за адаптирано прилагане в България, поради необходимост от усъвършенстване на националното счетоводство в бюджетния сектор. Съдържанието на статията е ориентирано към органите, разработващи и приемащи националните счетоводни

регламенти за публичния сектор, към потребителите на информация във финансовите отчети на бюджетните организации, към практикуващите счетоводители и одиторите в бюджетния сектор. Стремешът на консултативната група е да даде познания за базовите постановки на Концептуалната рамка, които се прилагат от организации, приели Международните счетоводни стандарти за публичния сектор.

— — — —

 Фесчиан, Д., Андасарова, Р. Счетоводни аспекти при признаването и оценяването на публичната инфраструктура. Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол, София: Издателски комплекс-УНСС, 2022, с.236-247. ISBN-13: 978-619-232-591-6.

Резюме

Разработка е посветена на методологична и приложна интерпретация на моделите за счетоводно отчитане, оценяване и представяне на инфраструктурните активи, като специфична категория материални ресурси. Проблем на национално ниво е липсата на систематизиран нормативен подход за счетоводно третиране на публичната инфраструктура, което рефлектира върху коректността на счетоводното ѝ отчитане, в резултат на разнообразната практика в отделните структури на публичния сектор. Предложени са проекции и решения за усъвършенстване на счетоводната методология. По-конкретно, разработен е нов подход за последваща оценка на инфраструктурните активи. Представен е модел за преминаването към практическо приложение на регламентирания оценъчните бази в Концептуалната рамка към МССПС. Предложените модели, базирани на философията на МССПС, акцентират върху индивидуалната компетентност и повишават способността за преценка на счетоводния персонал и ръководството на конкретното предприятие.

— — — —

 Андасарова, Р. Роля на международната федерация на счетоводителите ((IFAC) за насърчаване на счетоводната реформа в публичния сектор. Списание „Диалог“, Свищов, 2023, бр.4, стр.14-23. ISSN 1311-9206 (online).

Резюме

Дигитализацията на държавната администрация и прилагането на обща рамка за финансово отчитане, базирана на принципа на текущо начисляване, са ключови фактори за успешна реформа в публичния сектор в страните от Европейския съюз (ЕС). Успоредно с дейността на Международната федерация на счетоводителите (IFAC)

посветена на разработването, приемането и прилагането на висококачествени международни счетоводни стандарти, водеща инициатива на Федерацията е прилагане на съвременни подходи и технологии в отчетността на предприятията от публичния сектор. Поетата инициатива е широко подкрепена от членовете на IFAC, представляващи над 3 млн. професионални счетоводители по целия свят. Целта на разработката е да се изследва и очертае ролята на IFAC за насърчаване на счетоводната реформа в публичния сектор. Изследователската теза, която се защитава е, че Международната федерация на счетоводителите (IFAC) има значима и ключова роля за насърчаване на счетоводната реформа в публичния сектор, вкл. подкрепяйки двете мащабни инициативи – за разработването на портал за електронни счетоводни стандарти (eIS) и за стартирането на дигитална платформа за финансово отчитане в публичния сектор - „Pathways to Accrual“.

— — — —

 Андасарова, Р. Еволюция на институционалната теория в процеса на счетоводна хармонизация в публичния сектор. В Непреходността на счетоводната теория: Сборник научни статии. София: Акад. изд. – УНСС, 2024, с.159-168. ISBN: 978-619-232-855-9.

Резюме

Развитието на счетоводната стандартизацията и хармонизация в публичния сектор са под влиянието на множество динамични и взаимосвързани процеси, сред които икономически, политически, екологични и др. Достигнатото равнище в развитието на институционалната теория подсказва, че националните правителства възприемат определени счетоводни практики и концепции като най-добрата алтернатива в стремежа си да получат легитимност в институционната среда, въпреки факта, че тези правила могат да се отклоняват от съществуващата световна счетоводна практика. Открит е въпросът как може да се постигне адекватно ниво на европейска счетоводна хармонизация в публичния сектор при липсата на обща европейска рамка за финансово отчитане. В този смисъл, целта на статията е теоретично да се анализират съществуващите разнообразни практики в публичния сектор при избора на счетоводен модел през призмата на развитието на институционалната теория.

— — — —

4. Публикувана глава от колективна монография

✚ Стоянов, С., Фесчиян, Д., Рангелова, Л., Филипова, А., Андасарова, Р., Николова, Н., Даскалов, Я. Методологични и приложни проблеми при счетоводния анализ на кредитния портфейл на банките: научно изследване, Издателски комплекс-УНСС, София, 2018, 203 стр. ISBN 978-619-232-133-8.

Резюме

Колективната монография е резултат от реализирането на университетски научноизследователски проект по договор № НИД НИ 1- 12/2015г. Основната цел на проекта е, на база изследване на съществуващите банкови практики при счетоводното отчитане и анализа на кредитния портфейл, да се предложат решения за тяхното усъвършенстване с оглед повишаване ефективността от управлението на кредитната дейност в банките. Обект на изследването са търговските банки на територията на Република България, тяхната кредитна дейност и счетоводната система като основен източник на информация за анализ на кредитния портфейл. Предмет на изследването е използването на счетоводната информация във връзка с извършването на счетоводен анализ на кредитния портфейл на банките.

Авторовото участие в монографията се състои в разработването на втора част *„Промени в счетоводното третиране на финансовите активи съгласно разпоредбите на МСФО 9 Финансови инструменти“* от първа глава *„Актуални проблеми при отчетността и надзора върху кредитната дейност на банките“* (Рангелова, Л., Филипова, А., Андасарова, Р., Николова, Н.), (стр. 9-49) и първа част *„Счетоводен анализ на кредитния портфейл на банките“* от четвърта глава – *Практико-приложно изследване на кредитния портфейл на търговска банка* (Фесчиян, Д., Рангелова, Л., Андасарова, Р. Даскалов, Я.), (стр.125-196) .

В частта от монографията, разработена от кандидата, е направен ретроспективен анализ на промените в счетоводното третиране на предоставените банкови кредити съгласно изискванията на международните счетоводни стандарти. Счетоводните стандарти дават по-голяма гъвкавост на банковия мениджмънт относно момента на отписване на лошите кредити, като това решение често зависи от различни фактори, включително стратегията на банката-майка или отлагане с надеждата за „по-добри времена“. В този контекст възниква въпросът доколко можем да се доверим на професионалната преценка на банковия мениджмънт при признаването на обезценки за кредитен риск. Тази несигурност се засилва особено в условия на финансова,

икономическа и политическа криза, когато банковите институции се стремят да „изгледат“ доходите си чрез инструмента „разходи за обезценка“. Обезпечаването на информация за качеството на кредитния портфейл на банките е предпоставка за по-ефективно управление на банковите кредитни рискове.

— — — —

 Andasarova R. Municipal Long-Term Non-Financial Assets – Depreciation, Revaluation. In: Bezpartochnyi, M. (Ed.), Mechanisms of Interaction Between Competitiveness and Innovation in Modern International Economic Relations: Collective monograph, Riga: ISMA University, 2017, 188 p. ISSN 1492-8965

Резюме

В структурно отношение колективната монография включва увод, шест обособени глави и заключение, в общ обем от 188 стр. Приносът на автора е свързан с разработването на Тема 1 „*Municipal long-term non-financial assets – depreciation, revaluation*“ в рамките на шеста глава „*Norms of International Law and European Union Law in the Process of Ensuring Competitiveness and Introduction of Innovations*“ (Andasarova R., Kamburova L. Markova M.), (стр.153-185).

Тази част от изследването има за цел да изясни в теоретичен план въпросите, свързани с нормативното третиране на амортизацията и приложимостта на стандартизирания подход за последващо оценяване и обезценка на нефинансовите дълготрайни активи в общинските предприятия. Формулирането на изследователската цел е обусловено от съществуващите предизвикателства пред счетоводната система в публичния сектор, свързани с адекватното управление, анализ и контрол на общинските нефинансови активи. Резултатите от изследването дават основание да се твърди, че признаването на *разходи за обезценка* на нефинансови дълготрайни активи не може да се възприема като субститут на начисляването на *разходи за амортизация*, дори и в случаите, когато се достигне до сходна балансова стойност на актива при начисляването на амортизации. Прилагането на съвременни подходи за счетоводно отчитане на амортизацията и обезценката на нефинансовите активи в общинските предприятия позволява цялостно и всеобхватно признаване на съществени разходи в счетоводните системи на бюджетните организации. Това от своя страна ще подобри качеството на счетоводната информация за целите на финансовото отчитане и за вземането на икономически обосновани управленски решения.

— — — —

- ✚ Andasarova, R. **Application of Amortized Cost in The Preparation of The Financial Statements of Banks.** In: Садовська І.Б. et al. (Eds.), Удосконалення обліку, контролю і аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах глобалізації економіки, Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017, стр.6-13. ISBN 978-617-672-175-8.

Резюме

Монографіята включва три раздела, структурирани в хомогенни части, в контекста на темата на изследването. Приносът на автора се изразява в първата част на колективния труд „*Науково-практичне обгрунтування удосконалення облікового забезпечення*“ (стр. 6-124) с разработването на Тема 1. „*Application of Amortized Cost in The Preparation of The Financial Statements of Banks*“.

В изследването се прави опит за теоретично интерпретиране на приложимия подход за класифициране на финансовите активи в банките, съгласно постановките на международните счетоводни стандарти. Целта е да се направи оценка и анализ на очакваните (вероятните) последици от ежегодното преразглеждане на *амортизираната стойност*, за целите на последващото оценяване на финансовите активи. Оценяването и отчитането на финансовите активи по амортизирана стойност е в пряка зависимост от модела за обезценка, в контекста на приетите международни счетоводни стандарти. При правилно определена амортизационна политика в края на договорения период на финансовия актив неговата амортизирана стойност би трябвало да е равна на нула. т.е. във всеки един момент тя трябва да е равна на настоящата стойност на очакваните парични потоци. Възможно е обаче, първоначалната стойност на финансовия актив да не бъде пренесена правилно във времето, в резултат от непризнати текущо кредитни загуби. Счетоводният принцип на предпазливостта изисква предполагаемите рискове и загуби да бъдат начислявани текущо, с цел постигане на действителен финансов резултат. Надеждното оценяване и представяне на *амортизираната стойност* е необходимо условие, което елиминира възможността за надценяване на банковите активи и очакваните ползи (приходи) от актива, за цялостно изкривяване на резултата от функционирането на търговските банки и за подобряване качеството на банковия портфейл.

— — — —

5. Публикуван университетски учебник и университетско учебно помагало

5.1. Публикуван университетски учебник

 Стоянов, С., Фесчиян, Д., Савова, К., Андасарова, Р. Счетоводство в публичния сектор. Издателски комплекс – УНСС, 2017, 268 стр. ISBN 978-619-232-034-8.

Резюме

Учебникът е предназначен за студенти от бакалавърска степен на обучение в УНСС, които изучават дисциплината „Счетоводство в публичния сектор“. Той може да бъде ползван и от студенти от други висши училища, както и от специалистите, работещи в публичния сектор на икономиката. При представянето на отделните теми са изведени учебните цели, дефинирани са ключовите термини, включени са въпроси за самоподготовка и е представен списък с библиографските източници. Целта на авторите на учебника е улесняване на студентите при изучаването и възприемането на разглежданата проблематика. При разработването на отделните теми са взети предвид постиженията на световната счетоводна теория и практика и изискванията на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор, Националните счетоводни стандарти, директивите на Европейския съюз по счетоводство и указания на Министерство на финансите, регламентиращи дейността на предприятията от публичния сектор. Учебният курс има за цел предоставянето на базисни знания за организацията и методологията на счетоводната система в предприятията от публичния сектор.

Авторовото участие в учебника включва: шеста глава (стр.102-120), осма глава (стр.133-142) и дванадесета глава (стр.216-235). В шеста глава е представена теоретичната същност и специфичните особености на разчетните взаимоотношения в публичния сектор. Разгледани са моделите за счетоводното отчитане на разчетите в публичния сектор.

Направена е характеристика на инвестициите като обект на счетоводно отчитане и са представени конкретни модели за счетоводно отчитане на инвестициите в съучастия и в дългосрочни и краткосрочни ценни книжа (седма глава).

Кандидатът е и автор на главата посветена на счетоводното отчитане на държавния бюджет в министерство на финансите. В тази част на учебника е разгледана нормативната рамка, регламентираща отчитането на държавния бюджет в Министерство на финансите. Акцент е поставен върху ролята на финансовата отчетност за управление

на изпълнението на държавния бюджет. Илюстрирани са специфичните моменти при организацията на отчитането на приходите, разходите и годишното приключване на държавния бюджет.

— — — —

 Стоянов, С., Фесчиян, Д., Башева, Сн., Андасарова, Р. Банково счетоводство. Издателски комплекс-УНСС, София, 2018, 335 стр. ISBN - 978-619-232-114-7.

Резюме

Учебникът по банково счетоводство е предназначен за студентите, обучаващи се в бакалавърска и магистърска степен, които изучават дисциплината Счетоводство на банките. Изложението е структурирано по начин, който съчетава теоретична последователност и приложна насоченост, като всяка тема включва ясно формулирани учебни цели, дефиниране на основни термини и илюстративни примери. Съдържанието е разработено в съответствие с достиженията на съвременната счетоводна теория и международната практика и отразява изискванията на националната нормативна уредба, Международните стандарти за финансово отчитане, европейските счетоводни директиви, както и документите на Базелския комитет по банков надзор.

Авторството на кандидата обхваща темата свързана със счетоводното отчитане на финансовите активи на банките (пета глава), както и изготвянето на примерен индивидуален сметкоплан, който може да бъде използван както за учебно-методически цели, така и като ориентир в практическата дейност на кредитните институции (приложението към учебника). Пета глава е посветена на основните (базовите) теоретични характеристики на финансовите активи и на специфичните аспекти, свързани с тяхното счетоводно отчитане - идентифициране и класифициране, първоначално признаване и последващо оценяване във финансовите отчети на банките. Представени са моделите за счетоводно отчитане на обезценката, както и принципните правила за отписване на финансовите активи в банките.

— — — —

5.2. Публикувано университетско учебно помагало

 Фесчиян, Д., А. Филипова-Сланчева, Р. Андасарова, Я. Даскалов, Сборник задачи и тестове по банково счетоводство, Издателски комплекс – УНСС, 2017, 305 стр. ISBN 978-619-232-013-3.

Резюме

Сборникът със задачи и тестове по банково счетоводство е с обем от 307 стандартни печатни страници и включва дванадесет глави и приложение. Всяка отделна глава е структурирана в точки и подточки, като е приложен еднакъв подход за детайлизиране на съдържанието. Обхванати са както фундаменталните, така и специфичните характеристики на отчетния процес в банките. Учебното помагало съдържа както фрагментарни решени и нерешени задачи и тестове, така и цялостни, обобщаващи задачи и обобщаващи тестове. Целта на авторите е улесняване на обучаващите при изучаването и възприемането на разглеждания от тях материал. Включени са тестове и задачи, засягащи въпросите за: *организацията и нормативното регламентиране на счетоводството в банките* (първа глава); *счетоводното отчитане на основния капитал, резервите и финансовия резултат на банките* (втора глава); *счетоводното отчитане на привлечения капитал в банките* (трета глава); *счетоводното отчитане на емисионно-касовите операции в банките* (четвърта глава); *счетоводното отчитане на финансовите активи* (пета глава); *счетоводното отчитане на предоставените кредити* (шеста глава); *счетоводното отчитане на разплащателните операции в страната и с чужбина* (седма и осма глава); *счетоводното отчитане на приходите и разходите в търговските банки* (девета и десета глава); *годишното счетоводно приключване и годишни финансови отчети на банките* (единадесета глава). Последната, дванадесета глава, включва обобщени тестови въпроси, предназначени за систематизиране и проверка на усвоените знания.

Авторовото участие на кандидата в учебното помагало включва: шеста глава (задачи №1 - 2 и тестове № 1 - 2), седма глава, осма глава, както и дванадесета глава (тест №1).

— — — —

 Фесчиян, Д., Савова, К., Андасарова, Р., Даскалов, Я. 2019. Счетоводство в публичния сектор. Сборник със задачи и тестове, Издателски комплекс – УНСС, 209 стр. ISBN 978-619-232-158-1.

Резюме

Сборникът със задачи и тестове по счетоводство в публичния сектор е предназначен за студентите от всички специалности в бакалавърска и магистърска степен, които изучават дисциплините "Счетоводство в публичния сектор" и "Бюджетно счетоводство". Съдържанието е изготвено съобразно учебната програма по дисциплините и постановките от учебника "Счетоводството в публичния сектор - второ допълнено и

преработено издание" (ИК на УНСС, 2017 г.; с автори проф. д-р Стоян Стоянов, проф. д-р Даниела Фесчиян, доц. д-р Камелия Савова и ас. д-р Радка Андасарова). Структурата на отделните четиринадесет глави позволява съчетаването на тестове със затворен отговор и практически казуси, при което е приложен последователен и единен подход от авторите. В съдържанието на отделните глави са включени тестови въпроси и практически задачи, обхващащи следните теми:

- *организация на счетоводството в публичния сектор* (първа глава);
- *счетоводно отчитане на капитала* (втора глава);
- *счетоводно отчитане на материалните дълготрайни активи* (трета глава);
- *счетоводно отчитане на нематериалните дълготрайни активи* (четвърта глава);
- *счетоводно отчитане на материалните запаси* (пета глава);
- *счетоводно отчитане на разчетите* (шеста глава);
- *счетоводно отчитане на паричните средства* (седма глава);
- *счетоводно отчитане на инвестициите* (осма глава);
- *счетоводно отчитане на разходите и приходите* (девета и десета глава);
- *счетоводно отчитане на републиканския бюджет* (единадесета глава);
- *счетоводно отчитане на бюджета в държавните органи* (дванадесета глава);
- *счетоводно отчитане на местните бюджети в общините* (тринадесета глава).

Последната, *четиринадесета глава*, съдържа обобщени тестови въпроси, предназначени за систематизиране и проверка на усвоените знания.

Авторовото участие в учебното помагало включва: втора глава (тест №1); трета глава (задачи №4 и 10 и тест №1); четвърта глава (тест №1); пета глава (тест №1); шеста глава (тест №1); седма глава тест (№1); осма глава (тест №1); девета глава (тест №1); десета глава (тест №1).

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

DEPARTAMENT „ACCOUNTING AND ANALYSIS“

SUMMARIES

OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

of Chief Assist. Dr. Radka Metodieva Andasarova-Georgieva

for participation in the competition for the academic position of Associate Professor, in professional field 3.8 Economics, scientific specialty "Accounting, Control and Analysis of Economic Activity (Financial and Public Sector Accounting), announced by the University of National and World Economy in State Gazette No. 65 of August 08, 2025.

Sofia, 2025

1. Habilitation work – Monograph

✚ **Andasarova, R. Public Sector Financial Accountability in The Context of Transition to European Accounting Harmonization. Sofia: UNWE Press, 2024, 134 pp., ISBN 978-619-232-874-0.**

Summary

The concept of sustainable development in the public sector presents national governments with the serious challenge of integrating economic, social and environmental practices into entity management in this sector. In this regard, the growing importance of accounting information quality is becoming increasingly relevant in response to society's high demands for accountability and transparency, the effective and efficient use of public resources, and the management of financial risks with minimal environmental impact. The quality of accounting information in the financial statements of public sector entities must be analyzed in light of the generally accepted quality characteristics for public accounting information set out in the Conceptual Framework for International Public Sector Accounting Standards (IPSAS). Deviations from these requirements limit the usefulness of accounting information, which forms the basis for managerial decision-making.

The aim of this monograph is to outline the prospects for European accounting harmonization in the public sector by analyzing the regulatory framework for accounting in the public sector and the existing practices of member states in applying accounting standards. The main challenges for the global transition to accounting harmonization in the public sector are the differences between national accounting laws and the existing diverse practices for applying accounting standards based on IPSAS in individual jurisdictions. A key instrument in the transition to accounting harmonization while preserving the national sovereignty of EU member states is the development and implementation of a common framework for financial reporting at the national level based on the Conceptual Framework philosophy in the public sector and IPSAS requirements.

The monograph is structured into an introduction, three chapters, a conclusion, and a list of references. The first chapter outlines the economic and social challenges facing the public sector in the context of contemporary dynamics and globalization. It demonstrates the necessity of high financial reporting standards and transparent financial statement information in the public sector. It outlines the relationship between the budget process and the financial reporting of public sector entities, clearly justifying the place and content of general-purpose and specific financial statements. The theoretical analysis of public sector entities' financial reporting

activities is presented through the framework of the International Monetary Fund's methodology, the Conceptual Framework for General Purpose Financial Reporting by Public Sector Entities, and the IPSAS requirements.

The second chapter of the monograph provides an analysis of scientific publications focusing on the key features of accounting, as well as an examination of a variety of theories, concepts and approaches. These include the theoretical basis of accounting in economic science, the continued importance of the systems approach and the concept of new public management. Additionally, it covers studies related to the accounting standardization in the public sector. From a theoretical perspective, it clarifies the difference between the concepts of “*financial reporting*”, “*financial accountability*”, and “*financial reports*”, and outlines the reasons for their different interpretations. A key focus of this section of the study is an examination of the *Conceptual Framework for General Purpose Financial Reporting by Public Sector Entities*, which forms the basis for the adoption of a unified European accounting framework within the public sector. The main differences with the *Conceptual Framework for Financial Reporting*, issued by the International Accounting Standards Board Standards (IASB), which are applicable to business organizations, are identified.

The next stage in Chapter 2 is an examination of how *positive and institutional theory* have evolved in the context of accounting harmonization in the public sector. Institutional theory provides a theoretical justification for national governments applying certain rules, norms and models for financial reporting as the best alternative in their quest for legitimacy within the institutional environment. The accounting practice of not applying accrual-based accounting standards in the public sector of some EU member states is theoretically justifiable from the perspective of personal interest. The hypothesis that the choice of applicable financial reporting model in the public sector is influenced by various institutional, organizational and individual factors is proven. Key findings and conclusions regarding the current challenges facing financial reporting in the public sector are presented.

The third chapter analyses the results of public sector reform in terms of improving the quality of financial reporting and budgeting in EU member states. The impact of European regulatory requirements for the application of uniform budgetary frameworks for the statistical reporting of fiscal data, and their link to the financial reporting framework in the public sector, is emphasized. An empirical study of European practices in selecting applicable financial reporting frameworks in the public sector has been conducted. Analysis of applicable financial reporting frameworks in four countries (Bulgaria, Romania, Poland and Germany) clearly reflects government policy to impose strict state regulations on public sector entities reporting,

where the adoption of accounting and budget laws takes priority over the application of principle-based accounting standards. In the absence of a European regulatory framework for public sector accounting, financial reporting based on a modified cash or modified accrual basis is the applicable accounting model in most European countries, including Bulgaria. A number of restrictions have been introduced that hinder the full application of the accrual principle and complicate the transition of EU member states to global accounting standards. There is a well-founded need for such a framework for financial reporting in the public sector, which would integrate the diverse national government practices for choosing an accounting model that directly affects the expected level of European harmonization.

- - - -

2. Studies

2.1 Studies, published in scientific journals, indexed in world-famous databases with scientific information (Scopus or Web of Science)

 Andasarova, R. Credit Risk Management in Banks under the Basel Accord and IFRS 9: Challenges and Projections. Economic Studies Journal, 2016, Issue 3, pp.137-157. ISSN 0205-3292.

Summary

Risks in commercial banks are subject to constant monitoring, tracking, assessment and reporting to central banks. Capital requirements must be constantly refined and assessed, with appropriately defined capital adequacy rules forming the basis for the proper functioning of the banking system. Insufficient coverage of risks related to on-balance sheet and off-balance sheet assets and liabilities is a factor that has destabilized, and will continue to destabilise, the banking sector. Supervisory requirements for assessing banking risks are directly linked to the International Accounting Standards (IASs) and International Financial Reporting Standards (IFRS), which were adopted by the International Accounting Standards Board (IASB). The Basel Committee on Banking Supervision's ongoing initiative (Basel III), strongly backed by the IASB, to move to the expected credit loss approach is supported by the growing mutual complementarity between accounting standards and supervisory banking regulations. IASs relating to financial instruments are subject to the most dynamic discussion and amendment due to the significant social and economic impact of the methodology used to reflect the financial position and results of banks' activities. The study focuses on how prepared the Bulgarian banking system is for the introduction of the global financial reform programme,

Basel III, and the implementation of IFRS 9 *Financial Instruments*. A survey of Bulgarian banks shows that the transition to the proposed new impairment model, the “expected credit loss” approach, will provide a more accurate reflection of impairments than the ‘incurred loss’ approach set out in IAS 39 *Financial Instruments: Recognition and Measurement*, which is in force until the end of 2017. This reflects the fact that, under the new approach, holders of financial assets will be required to regularly monitor not only historical information adapted to reflect the current situation, but also any other confirmed information providing an objective basis for an expected deterioration in the quality of the credit portfolio.

- - - -

 Feschiyan, D., Andasarova, R. Improving Reporting of Infrastructure Assets by Using Standardised Models. *Economic Alternatives*, 2022, Vol 28 (4), pp. 559 – 586. ISSN (online) 2367-9409, (print) 1312-7462.

Summary

The issue under study is relevant and significant because accounting standards for the public sector (both international and national) lack detailed guidelines for accounting for infrastructure assets. Despite their complex nature and the problems that arise in their initial recognition, subsequent measurement and impairment, they are treated in the same way as other long-term tangible assets in the standards. Evidence of the inappropriateness of applying IPSAS 17, *Property, Plant and Equipment*, to public infrastructure can be seen in the frequent changes to the standard in response to problems and limitations related to the reporting of public assets. At the national level, there is no comprehensive concept for valuing infrastructure assets, resulting in diverse practices within the public sector. The lack of a systematic approach to presenting regulatory requirements in the country creates inconsistency in the accounting treatment of a significant category of non-current assets: public infrastructure. This leads to the risk of different budgetary organisations reporting the same items differently and the information presented in financial statements becoming incomparable. Furthermore, there is a deterioration in the reliability of the information and a deviation from basic accounting rules, principles and good international practices. The study's primary objective is to develop and evaluate a thorough approach to accounting for infrastructure assets as a distinct category of tangible resources. The study focuses on the theoretical and practical issues involved in recognizing and valuing public infrastructure, which is of critical importance to the accounting system of the public sector. In order to prove the main thesis that there is room for improvement in the public sector's accounting methodology, the study presents summarized and systematized results from

a specialized survey of primary budget spenders in Bulgaria. The study's findings confirm the necessity of improving infrastructure asset accounting by applying standardized models based on the IPSAS requirements and the philosophy of the Conceptual Framework for Financial Reporting in the Public Sector.

— — — —

2.2. Studies, published in scientific journals, indexed in other international databases with scientific information

 Feschiyan, D., Filipova-Slancheva, A., Andasarova, R. Standardized Models for Accounting Treatment of Bank's Financial Assets. IDES Magazine, 2017, issue 3, pp. 1-30. ISSN 1314-8990

Summary

Modern approaches to identifying, classifying and accounting for financial assets and risk against future losses for supervisory purposes require full integration with the applicable accounting model. This highlights the important role of banking supervisors in implementing the requirements of IFRS 9 *Financial Instruments*. The correct and consistent application of the standard in individual EU jurisdictions will largely determine the potential future effects of applying IFRS 9 *Financial Instruments*. This scientific study aims to present accounting models for financial assets in banks that are consistent with the philosophy of IFRS 9. The study focuses on the applicable conceptual framework for identifying and classifying financial assets for initial recognition, subsequent measurement, impairment and disclosure in banks' financial statements. Particular focus is given to developing an accounting system for the models designed in the study to account for financial assets and recognize impairment losses for credit losses in the banking sector.

— — — —

 Feschiyan, D., Andasarova, R. Accounting Analysis of the Loan Portfolio of Banks and Feasibility of the Model for Credit Losses. Economic Alternatives, 2017, Issue 4, pp. 532-554. ISSN (online) 2367-9409.

Summary

The theoretical and methodological aspects of accounting for bank credit exposures as risk carriers are presented, and the existing problems related to their accounting, valuation and analysis are then formulated on this basis. Models for measuring and assessing credit risk in banks are systematized and scientifically substantiated at the level of individual loans, customer groups, collateral and credit portfolios, using expert systems, statistical and econometric models, and rating systems. Models based on the regulatory requirements of the Bulgarian

National Bank and the European Capital Requirements Directive have been studied and a comparative analysis has been conducted between the standardized and internal rating approaches to credit risk assessment. A critical analysis of the provisions for recognizing impairment losses on credit losses under IAS 39 *Financial Instruments: Recognition and Measurement*. The expected effects of introducing a three-stage model for calculating expected credit losses are highlighted.

- - - -

2.3. Studies, published in edited collective volumes

- ✚ **Filipova-Slancheva, A., Kamburova, L., Andasarova, R. Applicable Accounting Base of Enterprises in Bulgaria – Projections and Challenges. In: The Economy of Bulgaria and the European Union: Science and Business: Accounting Policy and Practice, Accounting Standards, Financial Audit, Control Systems and Internal Control, Sofia: UNWE Publishing Complex, 2017, pp. 327–357. ISBN 978-954-644-974-0.**

Summary

The new European accounting requirements were transposed into national legislation through the adoption of a new Accounting Act, which became effective on 1 January 2016. The Act regulates the use of two accounting bases for preparing the annual financial statements of business enterprises: the International Accounting Standards (IASs) and the International Financial Reporting Standards (IFRS), or the National Accounting Standards (NAS). The choice of applicable accounting framework is of public significance and enduring relevance. At the national level, the application of NAS 42 *First-time Adoption of the National Accounting Standards*, poses new challenges to enterprises' accounting systems in Bulgaria, particularly in the context of a dynamically changing economic environment. This study provides a theoretical overview of accounting standardization in academic literature and analyses the impact of the regulatory framework on accounting organization in the country. It examines the theoretical and methodological aspects of adopting and applying IFRS as an accounting basis for the first time. A survey of business organizations in Bulgaria highlights their main expectations and the effects of the transitional regime introduced for NAS.

- - - -

3. Articles and conference papers

3.1. Articles and conference papers published in scientific journals, indexed in world-famous databases with scientific information (Scopus or Web of Science)

- ✚ Andasarova, R. **Capital Adequacy of Commercial Banks in Bulgaria: Impact Strategies.** *Management - Journal of Contemporary Management Issues, University of Split, Croatia*, 2018, Vol. 23 (2), 2018, pp. 175-187. ISSN 1331-0194 (print), 1846-3363 (online).

Summary

The present study focuses on commercial banks operating within the Republic of Bulgaria. The article's main objective is to identify and analyze the strategies employed by banks to achieve higher levels of capital adequacy. To this end, an empirical study focusing on the structural components of capital and the dynamics of capital adequacy in the Bulgarian banking system was conducted for the period 2007–2015. The study's findings enable us to evaluate the impact of implementing the new capital framework on the resilience and stability of the banking system, and to identify the factors influencing capital adequacy levels in the Bulgarian banking system. The conclusions highlight the role of internal policies and applicable accounting practices in improving the capital positions of banks and strengthening the resilience of the banking system as a whole.

- - - -

- ✚ Feschiyan, D., Andasarova, R. **Financial Reporting in The Public Sector in the Republic of Bulgaria under The Conditions of European Harmonization and Global Legitimacy of IPSAS.** *Economics, Management & Business 2023: Contemporary Issues, Insights and New Challenges, University of Prešov, Faculty of Management and Business, Prešov, Slovakia*, 2023, pp.719-725. ISBN 978-80-555-3215-8 (pdf).

Summary

The level of development achieved in accounting theory, as well as the experience accumulated by EU Member States, illustrates the growing advantages accrual-based accounting systems hold over cash-based reporting in the public sector. Adopting and applying accrual-based accounting standards in compliance with IPSAS requirements raises important questions about accounting harmonization within the Union, particularly given the diverse public-sector practices concerning the choice of accounting model. Another challenge to European harmonization of public sector accounting systems stems from differences between national accounting systems, based on modified cash basis, and those adopted under the European System of National and Regional Accounts 2010 (ESA 2010). Numerous academic studies have supported the reform aimed at improving accountability and transparency in EU Member States by applying standardized models to the public sector. This article aims to contribute to the European debate on key issues in the public sector by analyzing contemporary

trends and challenges in financial reporting in the Republic of Bulgaria, an EU Member State, in the context of accounting harmonization and the increasing global legitimacy of IPSAS.

— — — —

3.2. Articles and conference papers published in scientific journals or edited collective volumes, indexed in other international databases with scientific information

- **Feschiyan, D., Andasarova, R. Study of The Sinergy Effect of Using Accounting Information in The Process Of Lending and Risk Management in Banks. Yearbook of UNWE, Sofia, 2017, pp.5-23. ISSN (online) 2534-8949.**

Summary

This article continues Prof. Daniela Feschiyan's research into the interrelationship and interdependence between accounting information, accounting analysis and credit risk management in banks. Analyzing the quality of the credit portfolio and identifying the main trends in credit risk management are processes that must be modernized in view of the dynamics of economic phenomena in the banking sector. The evolution of definitions of “bank credit” in economic literature is examined. For this purpose, an analytical review has been carried out of selected theoretical works that define credit as an economic category (Feschiyan, 2000; Stoyanov, 2008; Wagner, 1867; Rosher, 1878; Recktenwald, 1987; Stiglitz & Weiss, 1988; Nebenius, 2011). An improved model for the accounting analysis of credit activity and the assessment of credit risk is presented. This model was initially developed and tested by Daniela Feschiyan in 2000. The model is consistent with the philosophy of the International Financial Reporting Standards. The article systematizes the definitions of credit risk proposed by foreign researchers (H. Greuning and Bratanovic, 2009), Bulgarian researchers (Feschiyan, 2000, 2005; Milanova, 2011), professional accounting organizations (PricewaterhouseCoopers, 1996), the Basel Committee on Banking Supervision (1997) and the International Accounting Standards Board (IFRS 7, Financial Instruments: Disclosures). The article argues that credit risk is related to the instability of incoming cash flows resulting from incurred credit losses and insufficient collateral. This characteristic highlights the financial and accounting aspects of credit risk, emphasizing the importance of accurate accounting information for providing a true and fair representation of enterprises' financial position, performance, cash flows and equity.

— — — —

- **Andasarova, R. Accounting Discretion, Capital Regulation And Risk Taking. Accounting, Economics, Management: Research Notes / International Collection of**

Scientific Papers. Lutsk: AED of Lutsk NTU, 2017, Issue 1 (13) Part 1, pp.6-13. ISSN 2313-8211.

Summary

Analysis of bank capital is the subject of systematic academic and practical research, given its importance for the sustainable development of individual banks, the banking system and the wider global economy. Tier 1 capital primarily serves as a buffer against financial shocks, determines a bank's risk-taking capacity, and is a key indicator of investor, creditor and regulator confidence. Emphasis is placed on the adequacy and quality of equity capital in order to absorb changes in the bank's risk profile. A decrease in capital adequacy below the required minimum level raises concerns about the quality of the credit portfolio and potential impairment losses. This article provides a research-based interpretation of the theoretical and methodological issues, as well as the specific features, of the accounting and supervision of commercial banks' equity capital. It examines theories and concepts of capital as an accounting object; the structure of equity capital in the context of International Accounting Standards (IAS 1 *Presentation of Financial Statements*) and the Capital Requirements Regulation (Regulation (EU) No 575/2013); methods of determining its value; and specific accounting aspects of its components.

- - - -

 Feschiyan, D., Filipova-Slancheva, A., Andasarova, R. The Effect of Credit Risk Taking and Bank Liquidity Creation under Capital Regulation. 4th International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts SGEM 2017, Albena, Bulgaria: conference proceedings. B. 1, Modern science. Vol. 3, Finance. Economics & tourism, Sofia: STEF92 Technology, 2017, pp.579-586. ISBN 978-619-7408-15-7, ISSN 2367-5659.

Summary

The sustainability of the banking system requires strict capital standards and a solid liquidity base to be established and maintained. To this end, the liquidity coverage requirement was introduced as one of the most significant innovations under the Capital Requirements Regulation (Regulation (EU) No 575/2013), as opposed to previous capital regulations such as Basel I and Basel II. This paper examines the impact of higher capital requirements on banking liquidity levels and the credit strategies employed by banks in Bulgaria. Following a general study of capital adequacy and related risks within the Basel III Accord framework, the paper

moves towards a more specific investigation of accounting as a source of information for their management.

- - - -

 Feschiyan, D., Andasarova, R. Models for Bank Risk Regulation - Dynamics Modelling and Prospects. The Scientific Papers of UNWE, 2020, Issue 3, pp. 77-88. ISSN (online) 2534-8957.

Summary

The applicable Standardized Approach (SA) for credit risk assessment is based on assigned external credit ratings. However, in practice, the relationships between credit rating agencies, banks and regulatory authorities give rise to a number of issues in the following areas:

- Mechanical reliance of banks on credit ratings. In order to capture all the factors that affect the quality of banks' credit portfolios, an enhanced SA is necessary. This approach is based on the comparability of the credit ratings assigned by external rating agencies and the individual assessment of bank management for the purposes of risk-weighting exposures. It is reasonable to require banks to complement the work of rating agencies with their own research and comprehensive checks for supervisory risk assessment purposes.
- There is an insufficient number of clients with assigned ratings in the bank's portfolio. Banking models applied to unrated exposures are not always accurate, and due to their complexity it is difficult to demonstrate their precision to supervisory authorities. Applying a new standardized risk modelling approach based on fixed risk weights for specific groups of exposures would enhance the reliability and transparency of the risk-based approach to credit risk assessment.

- - - -

 Feschiyan, D., Andasarova, R. The New Approach for Risk Regulation in Banks. Chinese Business Review, 2019, Vol. 18 (1), pp. 30-36. ISSN 1537-1506.

Summary

The concepts underlying the consistent and comprehensive adoption and application of the Basel standards are critical for enhancing the resilience and efficiency of the global banking system, building confidence in prudential supervision and ensuring transparency of banking assets. This study builds on and develops the key findings and conclusions of previous research

on the essential features of the Standardized Approach (SA) for credit risk assessment, with a focus on strengthening stability and risk sensitivity in the capital base (*Feschiyan, D., Andasarova, R. Models for Bank Risk Regulation - Dynamics Modelling and Prospects. The Scientific Papers of UNWE, 2020, Issue 3, pp. 77-88*). Through an empirical study, this research analyses the preparation of the Bulgarian banking system for the transition to an enhanced standardized approach to credit risk assessment. A detailed theoretical, methodological and historical analysis of the evolution of global regulatory frameworks — Basel I, Basel II and Basel III — is presented. The results of the empirical research confirm the necessity of adopting a new approach to risk-weighting assets in order to sustainably manage credit risk in banks.

- - - -

 Andasarova, R. Assets Quality and Regulatory Capital – The New Challenge In Bank Management. Accounting and Its Contribution to The Economic Science: Proceedings of the International Scientific Conference on the Occasion of the 100th Anniversary of the Accountancy and Analysis Department, Sofia: UNWE Publishing Complex, 2020, pp. 65-75. ISBN: 978-619-232-278-6

Summary

The provisions of IFRS 9 *Financial Instruments*, relating to the recognition of expected credit losses, are fully consistent with the Accounting Act's requirement for a “true and fair presentation” of an enterprise's financial position, performance, cash flows and equity. In this context, “prudence” is a key accounting principle, implying the assessment and recognition of anticipated risks and potential losses in the accounting treatment of business transactions to obtain an accurate financial result. The untimely and unsystematic recognition of impairment for credit losses (the incurred loss model) results in the understatement of financial expenses and the overstatement of interest income, which is calculated based on the gross carrying amount of the financial asset for the entire contractual period. In contrast, recognizing expected credit losses essentially eliminates the possibility of over- or under-statement of expenses and income, improves the quality of the credit portfolio and contributes to reliable financial reporting.

- - - -

 Feschiyan, D., Andasarova, R. Comparative Analysis of The Relationship Between The Expected Credit Loss Model and The Capital Regulation in Banks. Accounting, Audit And Finance in The Changing World: Conference proceedings book from Scientific and Practical Conference, dedicated to the 95th anniversary of the establishment of the Accounting Department at University of Economics – Varna, Bulgaria. 2019 г., pp.229-238. ISBN 978-954-21-1001-9.

Summary

The main objective of this paper is to examine the synergistic effect of applying capital regulation rules when determining expected credit losses for financial reporting purposes. Issues related to the recognition of expected credit losses are highly relevant and a priority for the organization and methodology of accounting in banks. The focus is on the main theoretical and practical problems and challenges of recognizing expected credit losses in banks that apply the Standardized Approach (SA) to credit risk assessment. Particular attention is given to the key economic indicators used to calculate expected losses — PD (probability of default) and LGD (loss given default) — and their effect on the stability of banks' regulatory capital.

— — — —

✚ **Feschian, D., Anadasrova, R., 2020. Asset quality and regulatory capital - the new challenge for bank management. Contributions of accounting to economic science: Proceedings of the Jubilee International Scientific Conference on the occasion of the 100th anniversary of the Department of Accounting and Analysis. - Sofia: Publishing complex - UNWE, 2020, pp. 65-75. ISBN: 978-619-232-278-6.**

Summary

This report presents the main findings and conclusions of a theoretical and methodological study conducted by the European Banking Authority (EBA) among EU credit institutions, focusing on the changes to regulatory capital that are expected following the implementation of IFRS 9 *Financial Instruments*. The document contains qualitative and quantitative assessments of the standard's impact, reflecting the EBA's intention to encourage consistent and effective application of the standard by banks. The study's results confirm banks' expectations of an increase in accounting impairments, leading to a reduction in Common Equity Tier 1 ratios (CET1). The effect of the initial application of IFRS 9 on capital positions is more pronounced for banks using the Standardized Approach for assessing credit risk compared to credit institutions using internal ratings-based models. It is essential to ensure a reliable and timely assessment of the potential negative impact on regulatory capital levels resulting from the introduction of the new standardized impairment model. This is of particular importance for Bulgaria as an open European economy, in order to create favorable conditions for a stable financial and banking system.

— — — —

✚ **Feschiyan, D., Andasarova, R. The Need for Legal Regulation of The Approach to Applying IAS as a Mandatory Accounting Basis for The Financial Statements of**

Banks in Bulgaria. IDES Magazine, 2019, Issue 1, year XXII, pp. 1-11. ISSN 1314-8990.

Summary

The application of the International Accounting Standards (IASs) by banks in Bulgaria, as a statutory basis of accounting for the preparation and presentation of the annual and consolidated financial statements, is the appropriate way forward towards the creation of reliable and transparent accounting information for the purposes of financial and supervisory reporting. The article provides a brief retrospective analysis of the impact of the legal framework on the organization of accountancy in banks. The paper summarizes in a systematical way the main issues faced by banks' accounting arising from the legal reforms implemented in the most recent version of the Accountancy Act, effective as of the beginning of 2019. The article provides strong support for the need for legal regulation of the approach for statutory application of IASs by banks in Bulgaria.

- - - -

 Feschiyan, D., Andasarova, R. A Model for Accounting for The Impairment of Assets That Do Not Generate Cash Flows In Public Sector Enterprises. The Economy of Bulgaria and the European Union in the Digital World: Fourteenth International Scientific Conference of Young Scientists, Publishing complex-UNWE, Sofia, 2019, pp.198-204. ISBN 978-619-232-208-3.

Summary

In public sector enterprises, assets that do not generate cash flows are a specific accounting object. The applicable public sector accounting standards in Bulgaria lack clear rules and procedures for accounting for the impairment of non-cash-generating assets. This leads to a variety of approaches being used for their recognition and reporting. This article presents a comparative analysis of the impairment recognition model for non-cash-generating assets (IPSAS 21) against the impairment model for cash-generating assets (IPSAS 26), as well as comparing them with the requirements of the national public sector accounting regulations. Generating information on the amount of impairment of non-cash-generating assets is necessary to enhance the transparency of financial statements and the usefulness of accounting information for accountability and supervising budgetary enterprises.

- - - -

- **Feschiyan, D. Andasarova, R. The need of adaptation of Financial Statements in Public Sector in Bulgaria to IPSAS. The 5th International Conference on Opportunities and Challenges in Management, Economics and Accounting, Vilnius: Diamond Scientific Publishing, 2019, pp. 6-17. ISBN 978-609-485-021-9.**

Summary

This article presents the main findings and conclusions of a theoretical, methodological and empirical study examining the necessity of adapting the structure and content of financial statements in the public sector to the requirements of IPSAS. The study provides a comparative analysis of financial statements from public sector entities in the Republic of Bulgaria and in the European Union. It presents ideas and viewpoints regarding the advantages of adopting a standardized approach to preparing financial statements. The study concludes that adopting the principles and provisions of the International Public Sector Accounting Standards would lead to a comprehensive improvement in the quality of public sector financial statements. This would ensure the timely and reliable provision of financial and fiscal data, enhance the comparability of financial reports and increase the transparency and accountability of the public sector. This will bring significant benefits to public sector management, improving the efficiency and effectiveness of public administration and facilitating control over the performance of budgetary entities.

— — — —

- **Feschiyan, D., Andasarova, R. The accounting system and budgetary indicators for expenditure commitments in public sector enterprises. In: The Economy of Bulgaria and the European Union: Finances, Accounting, Financial Control (Volume 2). Publishing complex-UNWE, Sofia, 2020, pp. 31-40. ISBN 978-619-232-457-5.**

Summary

The research focuses on the role of accounting in the system of management and control of expenditures in public sector enterprises in the context of a deepening socio-economic crisis. It examines the theoretical and practical nature of accounting models for off-balance-sheet reporting of expenditure commitments in budgetary entities in Bulgaria. The study concludes that the creation of adequate and timely accounting information regarding undertaken expenditure commitments, on the one hand, and newly incurred expenditure obligations, on the other, will provide significant benefits for management and control in the Bulgarian public sector, given the existing financial constraints and challenges.

— — — —

- ✚ **Feschiyan, D., Savova K, Andasarova, R. The Conceptual Framework for Financial Reporting in The Public Sector - A Challenge To Financial Reporting In The Public Sector of Bulgaria. IDES Magazine, 2021, issue 4, pp. 1-20. ISSN 1314-8990.**

Summary

The activity of the public sector is an important factor in shaping the state's image both nationally and internationally. Accounting is a primary source of quality information on the financial and property status of budgetary organizations, providing both dynamic and static data. To this end, choosing an applicable accounting framework with the appropriate conceptual foundations and accounting standards is essential. The Public Sector Financial Accounting Advisory Group, which operates under the Managing Council of the Institute of Certified Public Accountants in Bulgaria (of which the candidate is a member), has produced a presentation of the basic provisions of the Conceptual Framework for General Purpose Financial Reporting by Public Sector Entities, which was adopted by the International Public Sector Accounting Standards Board. This framework is presented as a possible model for adapted application in Bulgaria due to the need to improve national public sector accounting. This article is intended for bodies responsible for developing and adopting national accounting regulations for the public sector, users of financial statement information from budgetary organizations and practicing accountants and auditors in the budgetary sector. The Advisory Group aims to share its knowledge of how the Conceptual Framework is applied by organizations that have adopted the International Public Sector Accounting Standards.

- - - -

- ✚ **Feschiyan, D., Andasarova, R. Accounting Aspects in The Recognition And Evaluation of Public Infrastructure. In: The Economy of Bulgaria and the European Union: Finances, Accounting, Financial Control. Publishing complex-UNWE, Sofia, 2022, pp.236-247. ISBN-13: 978-619-232-591-6.**

Summary

This study focuses on the methodological and applied interpretation of models for the accounting, measurement, and presentation of infrastructure assets as a specific category of tangible resources. A key issue at the national level is the absence of a systematic regulatory approach to the accounting treatment of public infrastructure. This affects the accuracy of accounting due to diverse practices being applied across different public sector structures. The study proposes projections and solutions for improving accounting methodology. More specifically, a new approach to the subsequent measurement of infrastructure assets has been developed. A model is presented to facilitate the transition to the practical application of the

prescribed measurement bases in the Conceptual Framework for IPSAS. Based on the philosophy of IPSAS, the proposed models emphasize individual competence and enhance the ability of accounting staff and enterprise management to exercise sound judgement.

- - - -

 Andasarova, R. Role of the International Federation of Accountants (IFAC) in Promoting Public Sector Accounting Reform. Dialog, E-Journal of Tsenov Academy, Svishtov, 2023, Issue 4, pp.14-23. ISSN 1311-9206.

Summary

Digital governance and the application of a framework for general-purpose financial reporting by the public sector are key to successful reform in European countries. This paper analyses IFAC standard-setting activities and digital technologies in public sector accounting. This initiative is widely supported by IFAC member bodies and associates, representing over 3 million professional accountants worldwide. The purpose of this article is to study the role of IFAC in accounting reform processes in the public sector. The International Federation of Accountants (IFAC) is considered to have a significant and key role in this process by promoting the new platform for digital access to IAS and eIS, as well as providing tools to assist public sector entities in transitioning from cash to the accrual basis of accounting with the “Pathways to Accrual” initiative.

- - - -

 Andasarova, R. Evolution of the Institutional Theory in the Process of Public Sector Accounting Harmonization. In: The Timelessness of Accounting Theory: Collection of Scientific Articles, Sofia: UNWE Press, 2024, pp.159-168. ISBN: 978-619-232-855-9.

Summary

The development of accounting standardization and harmonization in the public sector depends on many dynamic and interrelated processes, including economic, political and environmental factors. The level of institutional theory reached reveals how the government decides to adopt common accounting practices in order to obtain institutional legitimacy. However, these accounting models differ from contemporary global accounting practice. The question is how adequacy in public sector accounting harmonization will be achieved in the absence of a European conceptual framework for financial reporting. This study aims to analyze existing public sector accounting practices in the context of institutional theory.

- - - -

4. Chapters in Collective Monographs

- ✚ Stoyanov, S., Feschiyan, D., Rangelova, L., Filipova, A., Andasarova, R., Nikolova, N., Daskalov, Y. **Methodological and applied problems in the accounting analysis of the credit portfolio of banks**, UNWE Publishing Complex, Sofia, 2018, 203 pp. ISBN 978-619-232-133-8.

Summary

The collective monograph is the result of a university research project implemented under Contract No. NID NI 1-12/2015. The project's primary objective is to propose solutions for improving existing banking practices in the accounting and analysis of credit portfolios, with the aim of enhancing the effectiveness of credit activity management in banks. The research focuses on commercial banks operating in the Republic of Bulgaria, their lending activities and the accounting system as the primary source of information for credit portfolio analysis. The study focuses on the use of accounting information in accounting analyses of banks' credit portfolios. The author's contribution to the monograph consists of developing Part Two “*Changes in the Accounting Treatment of Financial Assets under the Provisions of IFRS 9 Financial Instruments*”, of Chapter One “*Current Issues in the Accounting and Supervision of Banks' Lending Activity*” (Rangelova, L., Filipova, A., Andasarova, R., Nikolova, N.) (pp. 9–49) and Part One of Chapter Four “*Accounting Analysis of Banks' Credit Portfolios*” (Feschiyan, D., Rangelova, L., Andasarova, R., Daskalov, Y.) (pp. 125–196). In the sections of the monograph developed by the candidate, a retrospective analysis is presented of changes to the accounting treatment of granted bank loans, in accordance with International Accounting Standards' requirements. These standards give bank management greater flexibility regarding the timing of writing off bad loans, as this decision often depends on various factors, including the strategy of the parent bank or deferral in anticipation of “better times”. In this context, the question arises as to how much reliance can be placed on the professional judgement of bank management when recognizing impairments for credit risk. This uncertainty is intensified in times of financial, economic, and political crisis, when banking institutions tend to 'smooth' their earnings through impairment expenses. Providing information on the quality of banks' credit portfolios is essential for the effective management of banking credit risks.

— — — —

- ✚ Andasarova R. **Municipal long-term non-financial assets – depreciation, revaluation. Mechanisms of interaction between competitiveness and innovation in modern**

international economic relations: collective monograph, Riga: ISMA University, 2017, 188 p. ISSN 1492-8965 (electronic).

Summary

The collective monograph is structured into an introduction, six distinct chapters and a conclusion, totaling 188 pages. The author's contribution relates to the development of Topic 1 “*Municipal Long-Term Non-Financial Assets – Depreciation, Revaluation*”, within Chapter Six “*Norms of International Law and European Union Law in the Process of Ensuring Competitiveness and Introduction of Innovations*” (pp. 153–185; Andasarova, R., Kamburova, L., Markova, M.). The aim of this part of the research is to clarify, at a theoretical level, issues relating to the regulatory treatment of depreciation and the applicability of the standardized approach to the subsequent measurement and impairment of long-term non-financial assets in municipal enterprises. The formulation of the research objective is conditioned by existing challenges to the public sector accounting system related to the adequate management, analysis, and control of municipal non-financial assets. The study's findings suggest that recognizing impairment expenses for long-term non-financial assets is not a viable substitute for accruing depreciation expenses, even when a similar carrying amount is reached through depreciation. Applying modern accounting approaches to depreciation and impairment of non-financial assets in municipal enterprises enables comprehensive recognition of significant expenses in budgetary organization accounting systems. This will, in turn, improve the quality of accounting information for financial reporting purposes and for making economically sound management decisions.

— — — —

 Andasarova, R. Application of amortized cost in the preparation of the financial statements of banks. Удосконалення обліку, контролю і аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах глобалізації економіки, Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017, стр.6-13. ISBN 978-617-672-175-8.

Summary

The monograph is divided into three sections, each comprising homogeneous parts within the context of the research topic. The author's contribution is reflected in the first part of the collective work “*Scientific and Practical Justification of Improving Accounting Support*” (pp. 6–124), through the development of Topic 1 “*Application of Amortized Cost in the Preparation of Banks' Financial Statement*”. This study provides a theoretical interpretation of the applicable approach to classifying financial assets in banks in accordance with International Accounting Standards. The aim is to evaluate and analyze the expected consequences of the

annual review of amortized cost for subsequent financial asset measurement. The measurement and accounting of financial assets at amortized cost depend directly on the impairment model adopted under international accounting standards. If the amortization policy is properly defined, the amortized cost of the financial asset should equal zero at the end of the contractual period, i.e. at any point in time it should equal the present value of the expected cash flows. However, the initial value of the financial asset may not always be accurately reflected over time due to unrecognized current credit losses. The accounting principle of prudence requires anticipated risks and losses to be recognized on an ongoing basis to achieve an accurate financial result. Reliable measurement and presentation of amortized cost is necessary to eliminate the possibility of overstating banking assets and the expected income from assets, to prevent overall distortion of banks' performance results and to improve the quality of the banking portfolio.

- - - -

5. Published university textbook and study guide

5.1. Published university textbook

 Stoyanov, S., Feschiyan, D., Savova, K., Andasarova, R. Accounting in the public sector. Publishing complex – UNWE, Sofia, 2017, 268 pp. ISBN 978-619-232-034-8.

Summary

The textbook is intended for students enrolled in all bachelor's and master's courses, who study the academic discipline „Accounting in the Public Sector“ at University of National and World Economy. This book is also useful for students from other universities, as well as for public sector specialists. Each topic includes clearly defined learning objectives, key terms, self-study questions and bibliographic references. The authors' aim is to help students in learning and understand the specific issues presented in the book. The various chapters have been developed in accordance with achievements in global accounting theory and practice, as well as the requirements of the International Public Sector Accounting Standards (IPSAS), the National Accounting Standards (NAS), the European Union accounting directives and the Ministry of Finance's guidelines regulating the activities of public sector entities. The course aims to provide students with a solid foundation in the organisation and methodology of accounting systems in public sector entities.

The author's contributions to the textbook are Chapter Six (pp. 102–120), Chapter Eight (pp. 133–142) and Chapter Twelve (pp. 216–235). Chapter Six outlines the theoretical principles and distinctive features of settlement relations in the public sector, and explores

accounting models for settlements in public sector entities. Chapter Seven characterises investments as an accounting object and presents models for accounting for investments in joint ventures, as well as long-term and short-term securities.

The author is also responsible for the chapter dedicated to accounting for the state budget in the Ministry of Finance. This section of the textbook reviews the regulatory framework governing the reporting of the state budget within the Ministry of Finance. It emphasises the role of financial reporting in managing the execution of the state budget. Specific aspects of organising the accounting of revenues, expenditure and the annual closing of the state budget are illustrated.

- - - -

 Stoyanov, S., Feschiyan, D., Basheva, Sn., Andasarova, R. 2018. Bank accounting. Publishing complex-UNWE, Sofia, 2018, 335 pp. ISBN - 978-619-232-114-7.

Summary

The Bank Accounting textbook is intended for students enrolled in all bachelor's and master's courses, who study the academic discipline “Bank Accounting“. This book is also useful for specialists in the banking system. The material combines theoretical consistency with practical orientation, with clearly formulated learning objectives, definitions of key terms and illustrative examples included for each topic. The content has been developed in line with modern accounting theory and international practice, reflecting national regulatory requirements, International Financial Reporting Standards (IFRS) and European accounting directives, as well as documents from the Basel Committee on Banking Supervision.

The authors cover topics related to the accounting of banks' financial assets (Chapter Five), as well as preparing a sample individual chart of accounts for use in education, methodology and practical activities in credit institutions (see the Appendix to the textbook). Chapter Five covers the fundamental theoretical characteristics of financial assets, as well as the specific aspects related to their identification and classification for initial recognition and subsequent measurement in banks' financial statements. It presents models for accounting for impairment, as well as the basic rules for derecognising financial assets in banks.

- - - -

5.2. Published university study guide

 Feschiyan, D., Filipova-Slancheva, A., Andasarova, R., Daskalov, Ya. Collection of tasks and tests in bank accounting. Publishing complex - UNWE Sofia, 2017, 305 pp. ISBN 978-619-232-013-3.

Summary

This collection comprises 307 standard printed pages and includes twelve chapters and an appendix. Each chapter is structured into sections and subsections, with a consistent approach to detailing the content. Both the fundamental and specific characteristics of the accounting process in banks are covered. The collection contains tasks and tests, as well as comprehensive review questions. The authors aim to help students study and understand the material.

The included tasks and tests address the following issues:

- The Organisation and Regulatory Framework of Bank Accounting (Chapter One)
- Accounting for Share Capital, Reserves, and Profit in Banks (Chapter Two)
- Accounting for Borrowed Capital in Banks (Chapter Three)
- Accounting for Issue and Cash Transaction in Banks (Chapter Four)
- Accounting for Financial Assets of Banks (Chapter Five)
- Accounting for Granted Loans (Chapter Six)
- Accounting for Payment Transaction in Banks (Chapters Seven and Eight)
- Accounting for Revenues and Expenses in Banks (Chapters Nine and Ten)
- Financial Statements of Banks (Chapter Eleven)

The final twelfth chapter includes comprehensive test questions intended for systematising and assessing acquired knowledge.

The author's contribution to the study guide includes: Chapter Six (tasks 1–2 and tests 1–2), Chapters Seven and Eight, as well as Chapter Twelve (test 1).

 Feschiyan, D., Savova, K., Andasarova, R., Daskalov, Ya. Accounting in the public sector. Collection of tasks and tests. Publishing complex – UNWE, Sofia, 2019, 209 pp. ISBN 978-619-232-158-1.

Summary

The Public Sector Accounting collection of tasks and tests is intended for students enrolled in all bachelor's and master's courses, who study the academic disciplines „Public Sector Accounting“ and „Budgetary Accounting“. The content has been prepared in accordance with these courses' curricula and the second revised and expanded edition of the Public Sector Accounting textbook (UNWE Publishing House, 2017; authors: Prof. Dr. Stoyan Stoyanov, Prof. Dr. Daniela Feschiyan, Assoc. Prof. Dr. Kamelia Savova and Assist. Prof. Dr. Radka Andasarova)

The fourteen chapters are structured to combine multiple-choice test questions and practical case studies, reflecting the authors' consistent and unified approach. Each chapter includes test questions and practical assignments covering the following topics:

- The organisation and regulatory framework in the public sector (Chapter One);
- Accounting for Equity in Public Sector (Chapter Two);
- Accounting for Tangible Assets (Chapter Three);
- Accounting for Intangible Assets (Chapter Four);
- Accounting for Inventories (Chapter Five);
- Accounting for Suspenses (Chapter Six);
- Accounting for Cash (Chapter Seven);
- Accounting for Investments (Chapter Eight);
- Accounting for Expenses and Revenues (Chapters Nine and Ten);
- Accounting for the State Budget in The Ministry of Finance (Chapter Eleven);
- Accounting for the Budgets in Government (Chapter 12);
- Accounting for Local Budgets in Municipalities (Chapter Thirteen).

The Fourteenth Chapter contains comprehensive test questions designed to systematise and verify the knowledge acquired.

The candidate's contribution to the textbook includes: Chapter Two (Test 1); Chapter Three (Tasks 4 and 10, and Test 1); Chapter Four (Test 1); Chapter Five (Test 1); Chapter Six (Test 1); Chapter Seven (Test 1); Chapter Eight (Test 1); Chapter Nine (Test 1); and Chapter Ten (Test 1).

Подпис.....